

Handläggare
Malin Jönsson
Telefon: 08-508 33 173

Till
Utbildningsnämnden
2021-01-27

Tanja van de Meulebrouck
Telefon: 08-508 33 884

Skolgårdsutveckling: fokus hälsa och hållbar grönska

Förslag till inriktningsbeslut

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens inriktningsförslag för skolgårdsutveckling på fem skolor till en uppskattad hyresgenererad kostnad om cirka 23,6 mnkr med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 2,4 mnkr.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Malin Eriksson
Avdelningschef

Lee Orberon
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Utbildningsnämnden beslutade år 2015 om ett pilotprojekt för att utvärdera och förbättra arbetssätt för utveckling av skolgårdar. Utbildningsnämnden har därefter varje år, med undantag av 2020, beslutat om skolgårdsutveckling för cirka fem nya skolor. Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar om ett inriktningsförslag för skolgårdsutveckling på fem skolor med en uppskattad hyresgenererande kostnad om cirka 23,6 mnkr. En särskild satsning görs på fysisk aktivitet, hälsa och hållbar grönska. Elevinflytande säkras genom att elevgrupper på respektive skola är delaktiga i processen.

Bakgrund

Utbildningsnämnden beslutades den 19 februari 2015 om ett pilotprojekt för att utvärdera och förbättra arbetssätt för utveckling av skolgårdar. Pilotprojektet omfattade fem skolgårdar som på olika sätt utvecklades utifrån det koncept som tagits fram i utbildningsnämndens Funktionsprogram för skolgårdar. Elever medverkade i pilotprojektet för att säkerställa delaktighet och inflytande. Efter utvärdering av pilotprojektet vidareutvecklades skolgårdsprojektet. Sammanlagt 26 skolgårdar har därefter utvecklats efter nämndbeslut den 20 oktober 2016, den 24 augusti 2017, den 3 mars 2018 och den 23 maj 2019.

Senare års projekt har lagt särskild vikt vid rörelse och hållbar grönska. Projektens resultat inhämtas genom att varje skola utvärderas med hjälp av personal och elever på skolan. En vanligt förekommande effekt av skolgårdsåtgärderna är att personal och elever upplever att rörelse ökar på skolgården.

Gällande grönska är en lärdom från projektet att skolgårdens yta är avgörande för tillskapande av grönska. På stadens mindre skolgårdar är möjligheterna för att tillskapa grönska nästintill obefintlig då slitaget på grönytorna blir för hög. Detta visar förvaltningens rapport där 20 skolgårdar inventerades och utvärderades utifrån grönyta.

Ärendet

Projektet syftar till att fortsätta arbetet med att ta fram metoder och goda exempel för hur skolgårdar formges för att öka fysisk aktivitet och bidra till hållbar grönska. Planer finns på att möjliggöra för projektet att knytas till forskning och kunskapshöjande åtgärder för att stärka arbetet med att öka fysisk aktivitet och hållbar grönska.

Styrgruppen för skolgårdsutveckling har föreslagit fem nya skolor som är lämpliga att ingå i skolgårdsprojektet 2022/2023. Skolgårdarna kommer att utvecklas utifrån Funktionsprogram för skolgårdar med tillhörande stöddokument.

Urvalet av skolgårdar baseras på resultatet av den skolgårdsinventering som gjordes 2013-2015. Hänsyn har även tagits till socioekonomiskt index och att urvalet av skolor har en variation av storlek på friyta på skolgårdarna.

Följande skolor föreslås ingå i projektet:

- Alviksskolan
- Hjulstaskolan
- Hässelbygårdsskolan

- Sofia skola
- Trollbodaskolan

Tidplan

Skolgårdsprojekten genomförs under läsåret 2022/2023.

Framtagning av förslagshandlingar sker under höstterminen 2022.

Genomförande av skolgårdsåtgärderna sker under sommaren 2023.

Ekonomi

Projektets hyresgenererande kostnad uppskattas till cirka 23,6 mnkr, med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 2,4 mnkr.

Uppdelat per skola innebär detta en hyresgenererad kostnad om cirka 4,7 mnkr (3,7 mnkr för genomförande, 360 tkr för projektering och 660 tkr för byggledning, miljöprogram, risk, administration etc.).

Risker och osäkerhetsfaktorer

Projektet bedömer följande risker:

- Akuta behov av åtgärder på de skolor som ingår i projektet, vilket gör att skolgårdsprojektet behöver skjutas upp. Ingen av de skolor som är med i urvalet har i dagsläget några andra kända projekt som ska genomföras sommaren 2023.
- Projektet har en snäv tidplan, men enligt erfarenhet från tidigare skolgårdsprojekt har tidplanen hållits på nästintill varje skola.
- Under pandemin har leveranstider på material och utrustning varit längre, vilket kan påverka tidplanen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning, i samverkan med grundskoleavdelningen och SISAB.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 18 januari 2022. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 19 januari 2022.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Konsekvenser för barn och barns rättigheter

Projektets syfte är att skolors skolgårdsmiljö förbättras, att utbildningsförvaltningen blir en bättre beställare av utemiljöer för stadens skolor samt att särskilt öka kunskapen om grönska och rörelse som aspekt vid skolgårdsplanering. I detta arbete aktualiseras artikel 31 i barnkonventionen, Barn har rätt till lek, vila och fritid, och artikel 24 som handlar om att alla barn har rätt till bästa möjliga hälsa. Dessa två artiklar ska ställas i kontrast till den negativ trenden att barns fysiska aktivitet minskar och att den

psykiska ohälsan ökar. Skolgården pekas ut av flera myndigheter och forskare som en viktig plats att värna för att motverka denna utveckling. Ett exempel är det nationella målet för folkhälsa där målet är *att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen* (Boverket 2015). Barn och ungas uppväxtvillkor är särskilt prioriterat och skolan har en central roll då den når alla barn och unga. Detta lyfts fram i slutbetänkandet till regeringsutredning av Kommissionen för jämlik hälsa (SOU 2017:47). Kommissionen pekar bland annat på skolans potential att främja fysisk aktivitet hos barn och unga, såväl genom mer idrott som genom tillgång till utemiljö.

Genom att arbeta aktivt med att hitta och genomföra positiva exempel på åtgärder som ökar den fysiska aktiviteten för alla elever efterlever projektet barnkonventionens artiklar 24 och 31. Till detta arbete är det viktigt att artikel 2, Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras, och artikel 24, Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället, är rådande: de skolgårdsåtgärder som görs ska gynna samtliga elever på skolan.

Hållbar grönska blir en viktig aspekt utifrån nämnda artiklar i barnkonventionen. Forskning visar att grönska påverkar barns hälsa positivt. Ju högre kvalitet en skolgård har, i form av grönska och välplanerade lektytor, desto mer tid spenderar barn utomhus, vilket i sin tur gynnar hälsan. Studier visar även på att gröna utemiljöer främjar lek och samspel mellan barn och unga oberoende av ålder, kön och även eventuella funktionsvariationer. (Boverket 2015).

Varje skola som ingår i projektet ansvarar för att utse en elevgrupp som ska arbeta med skolgårdsutveckling. Elevgruppens funktion blir att säkerställa att barns perspektiv får en vägande roll i projektet. Elevernas åsikter om sin utemiljö blir styrande i ombyggnationen i enlighet med artikel 12 i barnkonventionen om att barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.

Utifrån barns bästa strävar projektet efter att ge barn och unga en stor roll i hur deras skolgård ska gestaltas samt att säkerställa att skolgården blir en inbjudande plats i staden för barn och unga där lek, rörelse och socialt samspel erbjuds.

Jämställdhetsanalys

Projektet syftar till att de elevgrupper som ska medverka i projektet har en bred representation sett till kön, ålder och behov för att säkerställa att alla barn och unga kan nyttja sin skolgård.

En lärdom som uppkommit efter utvärderingar av genomförda projekt är att pojkar tenderar att dominera på zoner som är anpassade för bollspel. Men om dessa zoner inte skapas har projektet upptäckt att bollspelen riskerar att ta över hela gården. Projektet har sett goda exempel på skolor som är extra vaksamma på detta fenomen och organiserar rastverksamheten för att ytorna ska kunna nyttjas av alla elever.

Som ovan nämnt ger tillskapad grönska en positiv effekt då gröna utemiljöer främjar lek och samspel mellan barn och unga oberoende av ålder, kön och även eventuella funktionsvariationer.

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens inriktningsförslag för skolgårdsutveckling på fem skolor till en uppskattad hyresgenererad kostnad om cirka 23,6 mnkr med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 2,4 mnkr.